

בהשוואה למכבים, אנשי

גוש-אמנים הם

בוגרים וכופרים

שוב הודלקו הנרות. שוב נרתמו בתי הספר וכלי-התיקשות למסע השנתי הגי דול לרימום המכבים. במשך אלפי שנות הפזורה, שימשו הי מכבים נחמה לעדה מדוכאת. גם הציונות העלתה את המכבים על נס. כדוגמה ל" לוחמי-הנרות הנוטלים את גורלם לידם. תוך כדי כך נעלמה האמת ההיסטורית כימעט כליל, ונטמעה בכליל של אגדות, שהשפעתן החינוכית הופכת עתה במציאות של ישראל, שלילית יותר ויותר. מה האמת ומהי אגדה בסיפור המכבים? האגדה: המכבים היו "מכבים" (רא"ש) שיהתיבות של "מי כמוך באלים יהוה". לסיסמה זו יש, אגב, צליל פגני מזור. האמת: שם הנכון היה, קרוב לזו דאי, "מקבים". השם נגזר מכינויו של יהוה דה בן-מתתיהו. איש המקבת. (התואר פטיש או מקבת הודבק במהלך ההיסטוריה למצביאים רבים.) האגדה: המכבים לחמו ביוונים. האמת: המקבים לחמו בסורים. המי עצה ששלטה או בארץ-ישראל היתה סור ריהרבת. אחרי מות אלכסנדר ממלך שכבש את המרחב כולו, התחלקה ממלכתו תו בין מצביאיו. ארץ-ישראל השתייכה חלופות למצריים (שבו שלטה מיספחת המצביא פתולמאוס, הוא תלמי), ולסוריה (שבו שלט בית סיליקוס). הקבוצה השלי שם בסוריה אמנם היתה מצאצאי הכוכר שים היוונים, והתרבות השלטת היתה הלי נית. אך הממלכה עצמה היתה סורית מי בחינת השטח והאוכלוסייה. האגדה: המכבים היו לוחמי-הנרות, ולחמו לעצמאות היהודים.

האמת: מילחמת-שיחור, אך לא זאת היתה מגמתה היחידה. היא היתה גם - ובעיקר - מילחמת-אזרחים. המקבים ניסו - וכי נראה גם הצליחו במידה רבה - להשי מיד את כל השיכבה השלטת בציבור הי יהודי, שאנשיה הוקעו כ"מתיוונים". שיכי בה זו כללה את כל האינטליגנציה, אנשי-הספקים וראשי-הציבור. במהלך המלחמה הארוכה הרגו המקבים חלק ניכר מי בני-עמם. האידאולוגיה של המקבים היתה כה קיי צונית, עד כי גם אנשי גוש-אמנים ואגרי דתי-ישראל היו היום הם נראים בעיניהם כבוגדים וכמתיוונים. הם היו קרובים יר תר לאיתת-אללה חומייני. האיצטדיון היה בעיניהם תיעוב, וכל מי שהלך לתחנות ספורט היה, כמובן, בוגד שראוי להרגו.

הממשלה

השר שלא היה

יום אחד מתעורר ח"כ

כפיו ומחליט לזכות בתואר

שני בימעי-שרהוק

תואר חדש נולד השבוע בארץ: "כימעט-שרהוק". לכל היעיות, תואר זה נופל מן התואר "שר-החוק". אולם רק מעטים זוכים בתואר נעלה זה. מאז קום המדינה לא היו אלא חמישה שרי-חוק: משה שרת, גולדה מאיר, אבא אבן, יגאל אלון ומשה דיין. מיספרם נופל אף ממיספר ראשי-הממשלה. שהגיע לשישה: דויד בן-גוריון, משה שרת, לוי אשכול, גולדה מאיר, יצחק רבין ומנחם בגין. אולם הרבה יותר קל להגיע לדרגת "כימעט-שרהוק". זאת הוכיחו השבוע כמה וכמה עסקנים טובים. גירחוק או חרחה. השיטה היא פשוט טה, ואופיינית למצב השורר בקרב הי מיסד המפלגתי. מתעורר אדם בבוקר ומחליט שהוא צריך להוות כימעט-שרהוק. למה הוא זקוק כדי להגיע לתואר נכסף זה? הוא זקוק ל" שלושה אבירים: "מקורבים", עיתונאי ומדליף.

המדליף מדליף לעיתונאי את הידיעה הבאה: "בקרב המפלגה פלוגית מתגבשת (המשך בעמוד 37)

מ וטה גור פתח השבוע במסע-צלב. הרמטכ"ל לשעבר של צה"ל, הסתער בכל אמצעי-התיקשות על החלטת שר-הביטחון, לחולל שינויים במיבנה צה"ל ולהקים את מיפקדת כוחות-השדה, בנות קופת כהונתו כרמטכ"ל התנגד לה מוטה נמרצות. הוא שימש בכך פה לרבים מאי לופי צה"ל, שרובם הם בני טיפווחיו, המת נגדים כמוהו לשינויים, אך מיגבלות הי שירות הצבאי מונעות מהם לצאת נגדם בפומבי.

אלא שמוטה גור לא הסתפק בתרומתו לזיכוכו הציבורי הלגיטימי על המהפך הצה"לי. הוא פתח גם במיתקפה אישית חסרת-תקדים על האלוף ישראל ("טליק") טל, שמונה לעמוד בראש מיפקדת כוחות-השדה. מוטה שלל בצורה תקיפה את עצם החזרתו לצה"ל ואת האפשרות שהוא ימונה בבוא היום הרמטכ"ל. במקומו של רב-אלוף רפאל איתן.

לא היתה זו התפרצות חד-פעמית. מוטה גור הבהיר, לכל מי שרצה לשמוע, שהוא פותח במסע-צלב. מתכוון להרעיש שמיים וארץ, לא לנוח ולא לשקוט עד שיבוטל המינוי של טליק או ששר-הביטחון יחזור בו מעצם האפשרות למנות את טליק כרמטכ"ל, דבר שמוטה רואה בו מעשה חמור ואסון לאומי.

לא רק זאת. רב-אלוף במילואים גור, חבר לישכת מיסלגת העבודה, תבע לכנס את ועדת החוקי-הביטחון של הכנסת כדי לדון במשמעות השינויים בצה"ל ומינויו של טליק. במאמר שפירסם במעריב, תחת הכותרת על טל ועל מוטכ"ל, לא היסט אף לתקוף את טליק מתחת לחגורה, ולהי

את הביקורת הראשונה הטיח טליק בי מוטה עוד אחרי מילחמת ששת-הימים, כשנלמדו לקחיה של מילחמה זו. טליק היה במילחמה מספק אוגדת שריון שלהי מה בטיני. מוטה היה מספק חטיבת צנחנים שלחמה בירושלים. מעל ראשו ריחפה ההילה של משחרר העיר-העתיקה.

אבל אחרי שדעכו תרועות הניצחון והי קרבות נותחו באימול ההיגיון הצבאי, הסי תבר שאחד הקרבות העקובים מדם והמיו תרים היה הקרב שניהל מוטה גור על גבעת-התחמושת בירושלים. פשוט לא היה צורך בהקוה דם זו, משום שבאותן שעות כבר כותרה ירושלים המורחית על ידי שריון צה"ל וגבעת-התחמושת היתה נכר נעת, כמו מוצבים אחרים של הליגיון, במקדם או במאוחר.

טליק היה בין משמיעי תיזה זו ומוטה לא סלח לו על כך. הדבר קיבל ביטוי מעשי בעת שמוטה מונה כאלוף פיקוד-הצפון וטליק היה סגן-הרמטכ"ל של דדו. מוטה הודיע או מפורשות לרמטכ"ל כי אין הוא מוכן לקבל עליו את מרותו של טליק כראש אגף-המיבצעים במטכ"ל. הוא ביקש להיות קשור ישירות לרמטכ"ל. גישה זו, מצד אדם שלא היה מוכן לשמוע ביקורת על מיבצעיו, גרמה לאלוף טל להצהיר כי הוא מסיר את אחריותו מפיקוד-הצפון ולא יטפל בפיקוד זה בכל נושא מיבצעי.

העימות בין שני האלופים התחדש אחרי הדחתו של רב-אלוף אלעזר בתום מילי-חמת יום-הכיפורים. טליק ראה את עצמו מועמד לתפקיד הרמטכ"ל, אבל מוטה היה אז חביבה של גולדה מאיר. היא כמעט

קשור בצה"ל, והמטה הכללי והרמטכ"ל המשיכו למלא את הפונקציה שעליהם למי לא לפי הניסוחים הפורמליים של מדינה דמוקרטית". היה זה אחד הסממנים לשביעות-הרצון העצמית של מוטה על שנות כהונתו כי רמטכ"ל. לשביעות-הרצון זו לא היה, כך הסתבר, כיוסי במציאות. מוטה קיבל אחרי מילחמת יום-הכיפורים צבא שבור. אחרי רעידת האדמה זעק צה"ל למהפך גדול, לשינוי מוחלט של הרוח, למהפכה בבניין הכוחות ותורת-הלחימה. אריק שרון וישי ראל טל היו מוכנים לחזור לצה"ל תחת פיקודו של גור, כדי לסייע בבנייתו מחדש של צה"ל. בשחצנותו דחה אותם מוטה. הוא הוריד על צה"ל מסך של איפול, ניתק אותו מהציבור, כאשר הורט המסך הסתבר כי דבר לא השתנה בצה"ל. להיפך, בתחומים מסויימים השאיר מוטה צבא גרוע יותר מאשר קיבל לידיו. הדבר בא לידי ביטוי במיוחד במיבצע ליטאני. עימות נוסף בין טליק למוטה היה על רקע מיבצע זה, שהיה הפעולה הצבאית הגדולה היחידה שמוטה פקד עליה בשנות כהונתו כרמטכ"ל. טליק היה בין ראשוני המבקרים של המיבצע, דרך תיכנונו וכי צועו. כיום אין כימעט מחלוקת על כך שמיבצע ליטאני בפיקודו של מוטה גור היה מישגה מדיני וכישלון צבאי מונרי

ענין ענין

וענין מוענה

ציגו לפחות כאייב מיספר אחד של צה"ל. שחצנותו של מוטה, הביטחון-העצמי הר מפרזו שלו ושביעות-הרצון העצמית עד להחליא שלו, הפכו כבר שם דבר, אולם הפעם התעלה מוטה גור על עצמו. לא היה צורך להיות פסיכואנליסט כדי להבחין, מעבר לנימוקים המקצועיים שגייס, כי שנאה היוקדת שלו לאלוף טל ולכל מה שהוא מייצג.

כפתה את מינויו על שרי-הביטחון משה דיין, מוטה נבחר לכהן כרמטכ"ל לא דווקא בגלל כישוריו הצבאיים, אלא בגלל העובדה שבעת המילחמה הוא כיהן כנספח צבאי בשגרירות ישראל בווינגטון וכתם המחזק לא דבק בו. זמן לא רב אחרי שמוטה מונה כרמטכ"ל מינה שרי-הביטחון שמעון פרס את טליק כעוזרו. מוטה הוציא מיד הוראה שאסרה על הקצונה הבכירה של צה"ל להיפגש עם עוזר שרי-הביטחון ללא אישור מפורש ממנו. טליק היקחה את עוקצה של הוראה זו בכך שהודיע לקציני צה"ל שהוא יקבל לשיחה רק מי שיגיש בקשה דרך דרך דרך רמטכ"ל.

שרלטן נגד מרובע

מרות שבתפקידיו כעוזר שרי-הביטחון, הן של שימעון פרס והן של עזר וייצמן, הצטמצם טליק בעיקר בתחומי פיתוח אמצעי-הלחימה, לא נמנע החיכוך בינו ובין מוטה. הוא כינה את מוטה "שרלטן". מוטה כינה אותו "מרוי בע".

על טיב חיכוך זה סיפר מוטה עצמו אחרי שהשתחרר מתפקיד הרמטכ"ל. הוא סיפר בראיון רדיו, כי בתקופת כהונתו היו ניסיונות לפגוע במעמדו כרמטכ"ל. הוא ראה במינויו של האלוף אריק שרון כליעצו של ראשי-הממשלה ובמינויו של טליק כעוזרו של שרי-הביטחון, ניסיון להי ציגנו כמי שבאים לבדוק את הרמטכ"ל. אופייני שמעמדו היה חשוב לו מטובת צה"ל.

אם שרי-הביטחון שימעון פרס מינה את ישראל טל כעוזרו - הרי זה עוד קצין ותיק אשר אולי צריך היה לבדוק את המלצות המטה-הכללי. אמר מוטה בלעג, "אחרי תקופה די קצרה, אם ביכלל, הפסיק טליק להתערב בכל מה שהיה

מנטאלי. גרוע מזה, הוא הפך תחת פיקודו של מוטה נבחר לכהן כרמטכ"ל לא ביותר שצה"ל נטל בה חלק אי-פעם. בוצעו בה יותר פשעי מילחמה, כמו רצח אזרחים, הרס כפרים ללא תועלת, ביוה ומעשים אחרים, מאשר באיוו מילחמה אחרת של צה"ל. גם בתחום המישמעת היה המיבצע כישלון וזעק לשמיים, שרבים שילמו עבורו בחייהם. הביקורת הקטלנית על המיבצע, שטליק היה בין ראשוני מוחחיה, באה לידי ביטוי בדו"ח מבקר-המדינה, שהמציא את כל הנתונים העובדות שהיו ידועים רק בחלי קם למבקרים.

צה"ל של מושב זקנים

למרות שלדעת מומחים צבאיים ובטי חוניים רבים היה מוטה כישלון מוחלט כרמטכ"ל, הוא השתחרר מצה"ל בדעה טובה מאוד, כמו תמיד, על עצמו. דעה זו היא כנראה, שנטעה בו את עזות-המצח ליטול לעצמו את זכות הביקורת השחצנית ומשולחת-הרסן על טליק. א פשר, כמובן, לטעון, שאישיותו של אדם אינה פוסלת את טיב טיעור ניו. כדאי לכן לבחון את הטענות המרי כזיות שמעלה מוטה נגד טליק. הן מפור לטות להלן: טליק מבוגר מדי. הוא בן 55. מי שאינו רוצה בצה"ל של מושב זקנים, טוען מוטה, חייב לפתוח את הדרך לאליר פים הצעירים, שרובם נמצאים במחצית שנות הארבעים שלהם. בכך דבק מוטה במסורת הרוטציה של צה"ל שלא עמדה עוד במבחן הביקורת. פרשנים גורסים כי פליטתם של אלופים בגיל 45, דווקא בעת שהם מגיעים לשיא כושרם, היא בבחינת ביובו משאבים. אם היא היתה נכונה, בשעתו, בעת שהיה לחץ לקדם (המשך בעמוד 39)